

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

14 februari 2000

VERZOEKSCHRIFT

betreffende het gebruik van alarmkanonnen in de land- en tuinbouw

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening
uitgebracht door de heren Gerald Kindermans en Paul Wille**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Joachim Coens, Gerald Kindermans, Erik Matthijs, Jef Van Looy ;

de heren Louis Bril, Jacques Devolder, Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacques Timmermans, Bruno Tobback ;

mevrouw Isabel Vertriest ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche, de heer Mark Van der Poorten ;

de heer Marc Cordeel, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, mevrouw Dominique Guns, de heer Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Julien Librecht, Jan Penris ;

de heren Jacky Maes, Jan Van Duppen ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Herman Lauwers.

INHOUD

	Blz.
I. HOORZITTING MET DE INDIENERS VAN HET VERZOEKSCRIFT	4
I.1. Inleidende uiteenzetting	4
I.2. Vragen en opmerkingen van de leden	5
II. BESPREKING	6
III. CONCLUSIE	7

DAMES EN HEREN,

Op 13 september 1999 werd door mevrouw Kristine De Leeuw c.s. een verzoekschrift ingediend over het gebruik van alarmkanonnen in de land- en tuinbouw.

De commissie bevoegd voor verzoekschriften verklaarde het verzoekschrift tijdens haar vergadering van 18 november 1999 ontvankelijk en verwees het voor verdere behandeling door naar de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening.

Deze commissie heeft op 9 december 1999 de verzoeker gehoord. Na de hoorzitting besliste de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening bijkomende informatie aan de bevoegde minister te vragen.

In haar vergadering van 3 februari 1999 heeft de commissie het verzoekschrift opnieuw besproken. De conclusie van de commissie is in punt III van dit verslag opgenomen.

I. HOORZITTING MET DE INDIENERS VAN HET VERZOEKSCHRIFT

I.1. Inleidende uiteenzetting

Het verzoekschrift wordt toegelicht door mevrouw Kristine De Leeuw, eerste ondertekenaar, en de heer Fred De Baere, mede-ondertekenaar.

De heer Fred De Baere zegt de werkgroep Milieu en Gezondheid van Sint-Niklaas te vertegenwoordigen, een bewonersgroep die onafhankelijk werkt. De werkgroep beheert een regionaal meldpunt dat werd opgericht in 1997. Het meldpunt registreert milieu-gerelateerde gezondheidsklachten. Daarnaast verricht de werkgroep studiewerk en wordt informatie aan de burgers verstrekt.

De werkgroep heeft gezondheidsklachten ontvangen in verband met het gebruik van schrikkanonnen op het grondgebied van Sint-Niklaas. Schrikkanonnen zijn toestellen die op regelmatige tijdstippen korte maar hevige knallen produceren. Meestal worden ze in de landbouw en fruitteelt gebruikt om vogels af te schrikken tijdens de zomerperiode. Soms worden ze het hele jaar door gebruikt in de nabijheid van veldsilo's. De kanonnen worden daar ingezet van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Het is dan volgens de heer De Baere alsof er een oorlog aan de gang is.

Het gebruik van de kanonnen in de fruitteelt beperkte zich enkele jaren geleden nog tot enkele weken in de kersenteelt. Het veralgemeend gebruik bij de kweek van appels en peren dateert volgens de spreker van de laatste jaren.

De verzoekers hebben de problemen bij de minister gemeld. Minister Vera Dua stelt in haar antwoord van 14 september 1999 dat de problematiek van de geluidshinder door veldkanonnen bijna jaarlijks het voorwerp uitmaakt van klachten of parlementaire vragen. Volgens de spreker bevestigt ze hiermee dat de overheid geen of te weinig maatregelen treft.

Deze zomer heeft de werkgroep Milieu en Gezondheid Sint-Niklaas tientallen klachten geregistreerd die het gevolg waren van het gebruik van schrikkanonnen. Er waren ook klachten van inwoners van de gemeenten Zingem en Dendermonde.

Mevrouw Kristine De Leeuw geeft een overzicht van de klachten en begint met het effect van de alarmkanonnen op dieren. De verzoekers hebben zelf ondervonden dat kippen minder eieren leggen in de periode dat wordt geschoten. Landbouwers hebben gemeld dat koeien minder melk geven.

Honden zijn volgens de spreker heel gevoelig voor geluidsoverlast : ze schudden en beven bij elke knal, en kruipen in een hoekje. Dit is zowel het geval bij grote soorten als bij kleine honden. Ze durven niet meer buiten en krabben meubels stuk. Bijgevolg kunnen de eigenaars van de dieren tijdens de zomer niet meer van huis weg. De schrikkanonnen staan bovendien soms opgesteld in de buurt van een wandelpad. De honden van passerende wandelaars schrikken van de kanonnen en worden volgens de spreker onhandelbaar.

De voornaamste klacht betreft volgens mevrouw De Leeuw het effect op de mensen. Een schrikkanon is ontworpen om vogels af te schrikken, maar nu is gebleken dat het lawaai inwerkt op het zenuwstelsel van de mens. Het is bekend dat impulsgeluiden erger zijn dan een constant geluid. Natuurlijk is de ene persoon hiervoor gevoeliger dan de andere. De knallen veroorzaken volgens de spreker in het algemeen een verhoogde stress-toestand, de mensen worden zenuwachtig, agressiever, krijgen spijsverteringsmoeilijkheden, hebben last van hoofdpijn en slapeloosheid. De geluiden worden als irriterend ervaren, zelfs binnenshuis. Studeren wordt eveneens onmogelijk.

Er zijn verschillende concrete klachten. Een vrouw van 85 jaar klaagt over constante hoofdpijn als ze

buitenshuis is, ze blijft noodgedwongen binnen van juni tot oktober. Verschillende ouders met jonge kinderen spreken over een verstoord ritme bij de kinderen, ze zijn angstig en/of agressief en kunnen in de zomer niet buiten spelen. Mensen die in ploegen werken, moeten overdag slapen en kunnen dat uiteraard niet meer. De meest schrijnende situatie is die van een epileptische jongen van 10 jaar, van wie het huis helemaal is omgeven door boomgaarden. Het is volgens de spreker algemeen bekend dat de in de fruitteelt gebruikte bestrijdingsmiddelen oorzaak kunnen zijn van epilepsie. Het is volgens haar ook geweten dat epilepsie kan opgewekt worden door geluid zoals dat van alarmkanonnen. Het kind zelf heeft veel rust nodig en deze rust wordt hem ontnomen door de schrikkanonnen. Een brief van de moeder met informatie in bijlage wordt in de commissie rondgedeeld.

De heer Fred De Baere meent dat het gebruik van schrikkanonnen in de huidige omstandigheden overbodig is. Een heleboel vogelsoorten eten niet eens fruit, de andere soorten wennen vlug aan het lawaai van alarmkanonnen. Bovendien, zoals ook minister Dua in haar brief van 14 september 1999 stelt, bestaan er al tal van milieuvriendelijke alternatieven : het weergeven van roefvogelgeluiden, het produceren van ultrasone trillingen of het aanbrengen van felgekleurde strandballen. Deze methodes werden al met succes uitgetest en zijn te koop in België. Waarom worden schrikkanonnen dan nog toegestaan ?

Landbouw- en fruitteeltbedrijven zijn volgens Vlaamse niet-ingedeelde bedrijven : ze zijn niet onderworpen aan de Vlaamse-normen. Alarmkanonnen kunnen ongehinderd zonder enige beperking door iedereen worden gebruikt. Alleen in het politiereglement vindt men soms iets terug, en dat verschilt dan van gemeente tot gemeente. Als bijlage bij de rondgedeelde tekst is een inventaris opgenomen van de gemeentelijke reglementeringen inzake veldkanonnen in het Waasland.

De indieners zijn het niet eens met de minister om dit zogezegd lokale probleem op te lossen via politiereglementen en daarin het maximale volume, de tijd tussen twee knallen en de toegelaten periode te bepalen. Ze hebben op verschillende punten en niveaus bezwaren. De frequentie en geluidsterkte kan door de teler worden aangepast wanneer hij controle verwacht. Ook kunnen er meerdere kanonnen opgesteld worden op één plaats. De bevoegde diensten reageren nauwelijks op klachten over onwettig gebruik van alarmkanonnen. De omwonenden worden niet ernstig genomen. Alarmkanonnen raken steeds meer voorbijgestreefd in de

fruitteelt, behalve in de streek van Sint-Niklaas. In het voorstel van de minister ontbreekt een afstandsbeperking, over de afstand tussen een alarmkanon en de dichtst bijgelegen woning. Ten slotte zijn de verschillende reglementen in strijd met het non-discriminatiebeginsel, zoals volgens de spreker ook door Test-Aankoop werd bevestigd. Alle burgers moeten op eenzelfde manier tegen geluidsoverlast worden beschermd.

Om al deze redenen vragen de verzoekers het Vlaams Parlement om alarmkanonnen te verbieden, een reglementering wordt dan simpelweg overbodig. De land- en tuinbouw moet tegelijk worden geïnformeerd over volwaardige alternatieven.

I.2. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Jacques Timmermans, voorzitter, merkt op dat de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud tijdens de vorige legislatuur al een verzoekschrift over dit onderwerp heeft besproken (*Parl. St. VI. Parl. 1998-1999, nr. 1391/1*). Uit een schrijven van de federale minister van landbouw bleek toen dat de federale overheid in het kader van het koninklijk besluit van 19 november 1987 de verdeling en uitroeiing kan bevelen van kolonies van kraaiachtigen of van spreeuwen wanneer deze aanzienlijke schade aan de teelten aanrichten. De reglementering betreffende de bescherming van vogels en de eventuele bestrijding ervan, en de reglementering in verband met de geluidshinder behoren daarentegen tot het gewestelijke niveau.

Volgens de heer Patrick Lachaert behoort ook het strafrechtelijke aspect niet tot de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest. Het lid wijst wel op de mogelijkheden op burgerlijk vlak : op basis van artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek kan men allerlei burengeschillen aan de rechtbank voorleggen. Bij een stoornis die de maat van de gewone buurschapsnadelen overschrijdt, is een rechtmatige en passende compensatie verschuldigd. De rechter kan desnoods een dwangsom opleggen, en dat werkt meestal. De rechtbanken staan volgens de spreker nu meer open voor klachten over geluidshinder dan vroeger.

De heer Gerald Kindermans bevestigt dat de vrederechter een toetsingsbevoegdheid heeft als het over burenhinder gaat. In het verslag van de behandeling van het verzoekschrift tijdens de vorige legislatuur las hij dat de commissie toen voorstelde de reglementering van veldkanonnen aan de ge-

meenten over te laten. Kunnen de verzoekers meer informatie geven over de huidige gemeentereglementen ? Het lijkt volgens het lid inderdaad een vrij lokaal probleem. In Zuid-Limburg bijvoorbeeld worden alarmkanonnen enkel bij de kersen-teelt gebruikt en niet voor appels en peren.

Mevrouw Kristine De Leeuw antwoordt dat in de streek van Sint-Niklaas de kanonnen vroeger ook alleen voor kersen werden gebruikt, waardoor de hinder beperkt was tot twee of drie weken. Sinds enkele jaren worden ze massaal toegepast in de appels- en perenteelt. Sommige telers gebruiken ze niet omdat ze oordelen dat het niet helpt : de vogels wennen eraan. Het probleem werd in de gemeenteraad aangekaart, en afgedaan als een probleem van onverdraagzaamheid. Nochtans zijn de herhaalde knallen bijzonder irriterend.

Wat de juridische aanpak betreft, zegt de heer Fred De Baere, dat het vaststellen van buitenmaatse hinder door de vrederechter heel omslachtig en moeilijk is. In geval van controle stellen de landbouwers gauw hun machine bij. De hinder kan ook niet objectief worden gemeten, omdat de gevoeligheid voor geluid verschilt van persoon tot persoon. Naar de vrederechter gaan is volgens de heer De Baere ook een individuele aanpak, die geen oplossing brengt voor andere bewoners.

De heer Joachim Coens verwijst naar de vaststelling dat de reglementering op gemeentelijk niveau sterk verschilt en vraagt of dit volgens de verzoekers een probleem is.

De heer Fred De Baere antwoordt dat het problemen oplevert voor aangrenzende gebieden. Een alarmkanon kan worden opgesteld op het grondgebied van de gemeente met de gunstigste wetgeving. De buurtbewoners daar worden dan dubbel belast met lawaaihinder. In bijlage bij de rondgedeelde tekst werd een overzicht opgenomen van de reglementering van een zevental gemeenten in het Waasland. De reglementering van Sint-Niklaas, ontstaan bij de fusie van de gemeenten, werd sinds 1977 niet meer aangepast.

De heer Johan Malcorps is het ermee eens dat het gebruik van alarmkanonnen moet worden ontraden. De verzoekers hebben het over milieuvriendelijke alternatieven. Hoe werken die ?

Volgens de heer Fred De Baere gaat het onder andere om geluiden van hoge frequentie, die de vogels afschrikken maar niet storend zijn voor de omgeving. De meeste apparaten in de handel produceren echter het geluid van roofvogels. Als ze op de

juiste manier worden opgesteld, zoals dat in de biotechnische school in Sint-Niklaas werd uitgetest, hebben ze meer effect dan alarmkanonnen. Er is een hele waaier van toestellen, specifiek gericht op verschillende vogelsoorten en boomgaarden, en zelfs voor luchthavens.

Mevrouw Marleen Van den Eynde verwijst naar de brief die minister Dua in september 1999 aan de indieners van het verzoekschrift heeft gestuurd. Op vraag van het lid wordt het antwoord ter beschikking van de commissieleden gesteld.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter, wijst op de procedure voor de behandeling van verzoekschriften en op de mogelijkheid die de commissie, overeenkomstig artikel 7 van het decreet van 14 juli 1998 houdende regeling van de bij het Vlaams Parlement ingediende verzoekschriften, heeft om bijkomende inlichtingen aan de bevoegde minister te vragen. De commissie stemt in met het voorstel van de voorzitter om aan de minister bijkomende informatie te vragen (zie II).

II. BESPREKING

In een brief van 15 december 1999 vraagt de commissievoorzitter aan minister Dua om na te gaan of Vlarem en de reglementering betreffende de bescherming en bestrijding van vogels, inderdaad geen bepalingen bevatten die het gebruik van veldkanonnen, en de geluidshinder als gevolg daarvan, beperken. Er wordt ook informatie gevraagd over het reële aantal klachten inzake geluidshinder dat bij het gemeentebestuur van Sint-Niklaas en eventueel andere gemeenten in het Waasland werd geregistreerd.

De minister antwoordt in een nota van 2 februari 2000 ; het antwoord wordt door de minister toegelicht in de commissievergadering.

Het koninklijk besluit betreffende de bescherming van de vogels in het Vlaamse Gewest van 9 september 1981 laat volgens de minister het gebruik van afschrikkingsmiddelen toe voor de verjaging van huismussen, spreeuwen, zwarte kraaien, gaaien, eksters, kok- en zilvermeeuwen. Het gebruik van veldkanonnen als afschrikkingsmiddel om deze vogels te verjagen is dus op grond van dit KB mogelijk.

Gaskanonnen worden eveneens gebruikt bij de verjaging van spreeuwen ter bescherming van land- en tuinbouw. Ook op dit punt is de federale minis-

ter van landbouw bevoegd, op grond van het KB van 19 november 1987 betreffende de bestrijding van schadelijke organismen.

De Vlarem-reglementering bevat geen bepalingen die het gebruik van veldkanonnen beperken. Ter voorkoming van 'over-reglementering', acht de minister het ook niet opportuun om de Vlarem-wetgeving hiervoor aan te passen. In functie van een lokale situatie kan de gemeente een reglementering ad hoc uitvaardigen.

Volgens de beschikbare informatie zijn er bij de stad Sint-Niklaas 10 klachten over alarmkanonnen bekend, waarvan 9 afkomstig van de deelgemeente Belsele en één van de deelgemeente Nieuwkerke. In de gemeenten Stekene en Beveren zijn er 3, respectievelijk 2 klachten per jaar genoteerd. In de andere Wase gemeenten Lokeren, Kruibeke, Sint-Gillis-Waas, Temse en Waasmunster werden geen noemenswaardige klachten over het gebruik van veldkanonnen genoteerd. Op vraag van de heer Joachim Coens verduidelijkt de minister dat het gaat om klachten van het afgelopen jaar.

Deze gegevens bevestigen volgens de minister dat zich hier geen algemene regelgeving opdringt, maar dat de gemeenten – waar dergelijk probleem relevant is – gemeentelijke reglementen kunnen uitvaardigen.

Voorzitter Jacques Timmermans stelt dat dit ook de conclusie was van de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud bij de behandeling van het verzoekschrift over veldkanonnen tijdens de vorige legislatuur (*Parl. St. VI. Parl. 1998-1999, nr. 1391/1*). Hij vraagt of de commissie bij het standpunt wenst te blijven dat het gebruik van veldkanonnen niet moet worden geregeld in Vlarem maar dat het tot de verantwoordelijkheid van de gemeenten behoort om eventueel een reglementering uit tevaardigen.

Mevrouw Marleen Van den Eynde stelt dat het relatief geringe aantal klachten niet betekent dat er helemaal geen probleem is voor de omwonenden. Niet iedereen die wordt gehinderd is ook bereid om klacht neer te leggen. Het lid vraagt of de minister geen aanbeveling tot de gemeenten kan richten over deze problematiek.

De heer Joachim Coens stelt dat – gezien het lokale karakter van de problematiek – het inderdaad beter lijkt dat een reglementering van de veldkanonnen tot de bevoegdheid van de gemeenten blijft behoren. Indien er echter klachten blijven,

kan het wel nuttig zijn dat de minister een aanbeveling aan de gemeenten richt.

Minister Vera Dua is bereid in te gaan op een verzoek van de commissie om een aanbeveling aan de gemeenten te richten. De minister zal onderzoeken onder welke vorm die aanbeveling het best onder de gemeenten wordt verspreid. Ze zal de gemeenten daarbij ook wijzen op het bestaan van alternatieve en milieuvriendelijke afschrikkingsmiddelen.

III. CONCLUSIE

Bij consensus besluit de commissie dat het gebruik van veldkanonnen niet moet worden geregeld in Vlarem, maar dat het tot de verantwoordelijkheid van de gemeenten behoort om indien nodig een reglementering op te stellen. De commissie verzoekt de minister een aanbeveling aan de gemeenten te richten waarin wordt gewezen op deze verantwoordelijkheid en op het bestaan van alternatieve en milieuvriendelijke afschrikkingsmiddelen.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Gerald KINDERMANS Jacques TIMMERMANS
Paul WILLE